

K aktuálnym problémom trestnej zodpovednosti právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky

Current Issues of Criminal Liability of Legal Entities in the Slovak Republic

Andrea Gregušová

Abstract: *The true criminal liability of legal entities, which could be incorporated into the Slovak Republic legislation, is once again a current topic. Forthcoming legislation, made by the Ministry of Justice of the Slovak Republic, is heading to change the currently effective legislation based on the concept of fictitious criminal liability of legal entities. In this study the author analyzes the substantive provisions of the forthcoming legislation and also brings point of view on the most fundamental changes for the Slovak criminal law, which are connected with forthcoming legislation. The paper also deals with issues of creating of new legislation resulting from the currently considering comments from the inter-ministerial review, which was completed on August 5th, 2014.*

Key Words: *Criminal Liability; Legal Entity; Principle of Legal Entity's Criminal Liability; Legal Successor of a Legal Entity; Offenses of Legal Entities; Sanctions; Punishments; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Zavedenie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb do slovenského právneho poriadku je v súčasnosti opäť aktuálnou témou. Nový návrh osobitného zákona z dielne Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky smeruje ku zmene aktuálne účinnej legislatívy vychádzajúcej z koncepcie nepravej trestnej zodpovednosti právnických osôb. Autorka sa vo svojej štúdií zaoberá analýzou hmotnoprávných ustanovení navrhovanej právnej úpravy, a zároveň približuje najzásadnejšie zmeny, ktoré návrh zákona prináša pre slovenské trestné právo. V príspevku taktiež poukazuje na problémy súvisiace s kreovaním novej právnej úpravy, vyplývajúce z aktuálne vyhodnotených pripomienok k predloženému návrhu zákona z medzirezortného pripomienkového konania, ktoré bolo ukončené k 5. augustu 2014.*

Kľúčové slová: *Trestná zodpovednosť; právnická osoba; zásada trestnej zodpovednosti právnických osôb; právny nástupca právnickej osoby; trestné činy právnických osôb; sankcie; tresty; Slovenská republika.*

Úvod

Problematika trestnej zodpovednosti právnických osôb v kontinentálnom právnom systéme nepredstavuje doposiaľ neznámy problém, aj keď jej samotná podstata vychádza z tradičných prvkov angloamerickej právnej kultúry. Už v roku 2010 ku koncepcnému riešeniu trestnej zodpovednosti právnických osôb pristúpila aj Slovenská republika, a to prijatím zákona č. 224/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Týmto bol do slovenského právneho poriadku zavedený model tzv. nepravej trestnej zodpovednosti právnických osôb. Zákonodarca v Trestnom zákone upravil nové druhy sankcií, a to v podobe ochranných opatrení – zhabanie peňažnej čiastky podľa § 83a Trestného zákona a zhabanie majetku podľa § 83b Trestného zákona, ktoré možno uložiť za spáchaný trestný čin, hoci aj v štádiu pokusu, prípadne aj za ďalšie formy účasti na trestnom čine, ktorý možno pričítať právnickej osobe. V tejto súvislosti možno konštatovať, že model nepravej trestnej zodpovednosti právnických osôb sa nestal efektívnou súčasťou slovenského právneho poriadku, keďže zo štatistických údajov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vyplýva, že do konca roku 2012 žiadny súd ochranné opatrenia právnickej osobe neuložil.¹

V nadväznosti na vyššie uvedené je v záujme plnenia medzinárodných záväzkov a povinností vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii viac ako nevyhnutné, aby boli prijaté opatrenia pre vytvorenie efektívneho sankčného systému právnických osôb. Aktuálna voľba Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky preto smeruje k zavedeniu pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorá okrem iného predstavuje nový nástroj v boji proti organizovanému zločinu, korupcii či ekonomicky motivovanej trestnej činnosti. Navyše, významným cieľom zavádzania pravej trestnej zodpovednosti do právnych poriadkov kontinentálneho systému vôbec je aj samotná generálna prevencia protiprávneho konania. Z týchto dôvodov bol dňa 19. decembra 2013 predložený do medzirezortného pripomienkového konania nový

¹ Štatistiky. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Informacie/Statistiky.aspx>.

návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb (ďalej aj „návrh zákona“), ktorý sa aktuálne stáva predmetom rozsiahlych odborných diskusií. Návrh zákona bol vypracovaný na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky a reflektuje úlohy vyplývajúce z uznesení prijatých vládou Slovenskej republiky, najmä z Návrhu opatrení na zabezpečenie plnenia odporúčaní prijatých Pracovnou skupinou OECD pre úplatkárstvo v medzinárodných obchodných transakciách pre Slovenskú republiku v rámci Fázy 3 hodnotení a Akčného plánu boja proti daňovým podvodom na roky 2012 až 2016.² V tejto súvislosti je nutné uviesť, že nejde o prvý pokus o zavedenie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb do slovenského právneho poriadku. V minulosti bolo predložených niekoľko návrhov zákonov (v rokoch 2004 a 2005 v súvislosti s rekodifikáciou trestného práva, dva identické návrhy v roku 2006 a následne ďalší návrh v roku 2007), ktoré však nenašli dostatočnú podporu, aby prešli legislatívnym procesom.³

V auguste 2014 sa návrh zákona nachádza v štádiu rokovania vlády Slovenskej republiky, po tom, čo bol opätovne vrátený do medzirezortného pripomienkového konania z dôvodu aktualizácie jeho znenia. Z výsledkov vyhodnotenia pripomienok vyplýva, že ich počet dosiahol číslo 496, z toho akceptovaných bolo 287 a čiastočne akceptovaných 110 pripomienok. Kým ich majoritná časť smerovala od oslovených subjektov, 37 pripomienok išlo za zákon od ostatných subjektov, pričom absentujú akékoľvek hromadné pripomienky verejnosti. Jednou zo zásadných pripomienok, ktorá bola vyhodnotená ako akceptovaná, je poukázanie na dopad navrhovanej právnej úpravy na štátny rozpočet. Najmä v súvislosti so zmenami v zákone č. 330/2007 Z.z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov bude potrebné vytvoriť nové komponenty aplikácie a zaistiť novú funkcionálnosť na novom portáli pre zabezpečenie verejnej dostupnosti údajov v rozsahu výpisu z registra trestov pre právnické osoby, s ktorou návrh zákona počíta.

Cieľom nasledujúceho textu je priblížiť najzásadnejšie zmeny, ktoré prináša návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb pre trestné právo v podmienkach Slovenskej republiky, s poukázaním na naj-

² Predkladacia správa. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Document/PrintForm.aspx?instEID=56&matEID=6921&docEID=345319&docFormEID=13&docTypeEID=-1&format=pdf&langEID=1&Stamp=20140124073334497>.

³ KURILOVSKÁ, L. Trestná zodpovednosť právnických osôb. *Justičná revue*. 2013, roč. 65, č. 10, s. 1288. ISSN 1335-6461.

zásadnejšie problémy súvisiace s jej zavedením do slovenského právneho poriadku, vychádzajúc z aktuálne vyhodnotených pripomienok z medzi-rezortného pripomienkového konania k predloženému návrhu zákona.

Modifikácia základných zásad trestného práva

Zásada súbežnej nezávislej trestnej zodpovednosti fyzických a právnických osôb

Zavedenie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb do slovenského právneho poriadku má zásadný vplyv aj na systém základných zásad trestného práva, t.j. východiskových ideí, z ktorých slovenské trestné právo doposiaľ vychádzalo. Významnú modifikáciu prináša zavedenie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb pre východiskovú zásadu trestného práva hmotného – a to „zásadu individuálnej trestnej zodpovednosti“. Uvedená zásada je premietnutá v ustanoveniach § 19 ods. 1 Trestného zákona, kde sa uvádza, že „páchateľom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám“ a § 19 ods. 2 Trestného zákona, kde sa uvádza, že „páchateľom môže byť fyzická osoba.“ V súčasnosti možno konštatovať, že pri vyvodzovaní individuálnej trestnej zodpovednosti fyzických osôb pôsobiacich v organizačných štruktúrach právnických osôb dochádza k rôznorodým aplikačným problémom právnej úpravy, najmä z toho dôvodu, že v zložitej vnútornej štruktúre právnických osôb je náročné identifikovať individuálne zodpovednú fyzickú osobu. Preto vzhľadom na existenciu dôkaznej núdze v mnohých prípadoch dochádza k zastaveniu trestného stíhania.⁴ Mencerová v tejto súvislosti uvádza, že „v súčasnosti zásada individuálnej trestnej zodpovednosti naráža v mnohých ohľadoch na hranice svojej účinnosti, ktoré nie je schopná prekročiť.“⁵

Prijatie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb podstatne zmení filozofiu vnímania trestnej zodpovednosti tým, že sa rozšíri okruh páchatel'ov o právnické osoby a pribudne nová zásada kolektívnej zod-

⁴ MUSIL, J. Trestní odpovědnost právnických osob – ano či ne? *Trestní právo*. 2000, roč. 5, č. 7-8, s. 6. ISSN 1211-2860.

⁵ MENCEROVÁ, I. Zásada individuálnej trestnej zodpovednosti a trestná zodpovednosť právnických osôb. In: D. ČIČKÁNOVÁ, Z. ILLÝOVÁ, V. MIČÁTEK a O. RUŽIČKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2013* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 1018 [cit. 2014-08-06]. ISBN 978-80-7160-365-8. Dostupné na: http://www.lawconference.sk/archiv/bpf_2013/sprava/files/zborniky/Sesiof%20of%20Criminal%20Law.pdf.

povednosti.⁶ Návrh zákona priamo v ustanovení § 4 ods. 4 upravuje, že „*trestná zodpovednosť právnickej osoby nie je podmienená vyvodením trestnej zodpovednosti voči fyzickej osobe, a zároveň nie je podmienená ani zistením, ktorá konkrétna fyzická osoba konala spôsobom ustanoveným v zákone.*“ V tejto súvislosti Jelínek a Herczeg uvádzajú, že dochádza k premene základnej zásady trestného práva – zásady individuálnej trestnej zodpovednosti fyzickej osoby na *zásadu súbežnej nezávislej trestnej zodpovednosti fyzickej a právnickej osoby*. Táto zmena však nenastáva generálne, ale novú zásadu možno uplatniť len v tých prípadoch, v ktorých môže byť právnická osoba páchatel'om trestného činu, najmä s poukázaním na taxatívny výpočet trestných činov, ktorý je súčasťou návrhu zákona a pre ktoré môže trestná zodpovednosť právnickej osoby vzniknúť (bližšie k tejto problematike v ďalšom texte). K výhradnej aplikácii zásady individuálnej trestnej zodpovednosti dochádza pri trestných činoch, ktorých páchatel'om môže byť len fyzická osoba, a naopak, pri trestných činoch, ktorých páchatel'om môže byť súčasne aj právnická osoba sa uplatní zásada súbežnej nezávislej trestnej zodpovednosti fyzickej a právnickej osoby.⁷ Paralelná trestná zodpovednosť fyzickej a právnickej osoby sa uplatňuje napríklad vo Francúzsku, Holandsku či Slovinsku. V porovnaní s maďarskou právnou úpravou, ktorá vychádza z akcesorickej povahy trestnej zodpovednosti právnických osôb vo vzťahu k trestnej zodpovednosti fyzických osôb, t.j. nemôže byť vyvodzovaná samostatne, ale len súbežne s trestnou zodpovednosťou konkrétnej fyzickej osoby,⁸ sa domnievam, že aktuálne riešenie v navrhovanej slovenskej právnej úprave je racionálnejšie. Jedným z východiskových dôvodov zavádzania pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb je totiž aj tá skutočnosť, že v aplikačnej praxi dochádza k problémom pri uplatnení zásady individuálnej trestnej zodpovednosti voči konkrétnej fyzickej osobe v zložitých organizačných štruktúrach právnickej osoby. Odborná diskusia v súvislosti s kreovaním novej zásady trestného práva smerova-

⁶ TURAYOVÁ, Y. Právnická osoba – nový subjekt trestnoprávnej zodpovednosti. In: D. ČIČKÁNOVÁ, Z. ILLYOVÁ, V. MIČÁTEK a O. RUŽIČKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2013* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 1091 [cit. 2014-08-06]. ISBN 978-80-7160-365-8. Dostupné na: http://www.lawconference.sk/archiv/bpf_2013/sprava/files/zborniky/Session%20of%20Criminal%20Law.pdf.

⁷ JELÍNEK, J. a J. HERCZEG. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 23. ISBN 978-80-87576-43-4.

⁸ KÖHALMI, L. The Punishability of Legal Persons in Hungarian Criminal Law. In: M. TOMÁŠEK, ed. *European Law and National Criminal Legislation: Volume 33*. 1. vyd. Beuron: IFEK, 2007, s. 241. ISBN 80-85889-88-9.

la aj ku skúmaniu jej rozporu so zásadou „*ne bis in idem*“, t.j. nie dvakrát v tej istej veci. Keďže právnická osoba a fyzická osoba sú dva rozdielne subjekty práva, odborná verejnosť sa stotožnila s názorom, že uplatňovaním novej zásady trestného práva nedochádza k opätovnému postihu rovnakého páchatel'a.

Zásada trestnej zodpovednosti právneho nástupcu právnickej osoby

Zásada trestnej zodpovednosti právneho nástupcu právnickej osoby je ďalšou zásadou, ktorú kreuje návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Jej aplikácia zároveň mení základný trestnoprávny vzťah medzi štátom a páchatel'om trestného činu, ktorý vzniká na základe protiprávneho úkonu, ktorým je spáchanie trestného činu.⁹ Relevantným dôvodom pre riešenie problematiky právneho nástupníctva pri trestnej zodpovednosti právnických osôb je vylúčenie možnosti vyhnúť sa dôsledkom trestnej zodpovednosti zo strany právnickej osoby. Na rozdiel od fyzickej osoby je právnická osoba subjektom práva, ktorej zrušenie a zánik môže predstavovať jednoduchý spôsob pre zbavenie sa trestnej zodpovednosti za spáchaný trestný čin, a to napríklad jednoduchým prevodom majetkového alebo personálneho substrátu na iný subjekt práva. Z týchto dôvodov nie je právnym dôsledkom zániku právnickej osoby zánik trestnosti činu, podobne, ako v súčasnosti právne relevantná skutočnosť, a to smrť páchatel'a, ktorým je fyzická osoba. Z vyššie uvedených dôvodov je aplikácia novej trestnoprávnej zásady nevyhnutná pre efektívne vyvodzovanie trestnej zodpovednosti právnických osôb.¹⁰

Navrhovaná právna úprava trestnoprávneho inštitútu vychádza z objektívneho prístupu k prechodu trestnej zodpovednosti právnickej osoby na jej právnych nástupcov, t.j. trestná zodpovednosť prechádza na právnych nástupcov „*ex lege*“, a to bez ohľadu na ich počet, pričom je zároveň irelevantné, či orgány činné v trestnom konaní realizovali procesné úkony smerujúce k začatiu trestného stíhania. Objektívny prístup k prechodu trestnej zodpovednosti na právneho nástupcu je v zmysle § 7 ods. 1 vyjadrený nasledovne: „*Trestná zodpovednosť právnickej osoby, ktorá bola zrušená, prechádza na všetkých jej právnych nástupcov; to platí aj pre nevykonané tresty, ak odsek 3 neustanovuje inak. Trestná zodpovednosť právnickej osoby na fyzickú osobu neprechádza.*“ Podľa dôvodovej správy

⁹ JELÍNEK, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. 1. vyd. Praha: Linde, 2007, s. 139. ISBN 978-80-7201-683-9.

¹⁰ FENYK, J. a L. SMEJKAL. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 47. ISBN 978-80-7357-720-9.

k návrhu zákona bude právne nástupníctvo úzko spojené najmä s prechodom imania zrušenej právnickej osoby, pričom tento pojem má najadekvátnejšie vyjadriť väzbu na pôvodný majetkový substrát právnickej osoby.¹¹

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v medzirezortnom pripomienkovom konaní navrhovalo odstrániť kolíziu znenia § 7 ods. 1 a § 4 ods. 5 návrhu zákona, v zmysle ktorého „*trestná zodpovednosť právnickej osoby nezaniká vyhlásením konkurzu, vstupom do likvidácie, jej zrušením alebo zavedením nútenej správy.*“ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky argumentovalo tým, že predkladateľ zákona zamýšľa ustanoviť, že trestná zodpovednosť právnickej osoby nezaniká jej zrušením, a súčasne ustanoviť v § 7 ods. 1 návrhu zákona, že trestná zodpovednosť právnickej osoby, ktorá bola zrušená, prechádza na všetkých jej právnych nástupcov. Podľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z uvedených ustanovení, ako aj z ďalších ustanovení (napr. štvrtej časti návrhu zákona) nie je celkom zrejmé, či v danom prípade za každé jednotlivé trestnoprávne relevantné konanie majú byť vždy trestne zodpovedné dve právnické osoby (zrušená právnická osoba aj jej právny nástupca), alebo od zrušenia právnickej osoby má byť vedené trestné konanie proti jej právnemu nástupcovi, resp. právny nástupcom. Uvedená pripomienka bola vyhodnotená ako neakceptovaná, s odôvodnením, že predkladateľ má za to, že návrh zákona si v týchto častiach neodporuje a jeho znenie je dostatočne jasné v tom zmysle, že trestná zodpovednosť právnickej osoby, ktorá bola zrušená, prechádza, nakoľko nezanikla, na právnych nástupcov.¹²

Ustanovenie § 7 návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právneho nástupcu právnickej osoby prešlo aj ďalšou modifikáciou. Z paragrafového znenia bol vypustený pôvodný odsek 2, ktorý upravoval postup súdu v prípadoch, keď má zrušená právnická osoba viacerých právnych nástupcov. Návrh zákona *expressis verbis* ustanovoval, že trestná zodpovednosť bude zaťažovať každého z nich, a to v rozsahu, ktorý mal určiť súd, pričom pri ukladaní sankcie mal prihliadať na to, v akom rozsahu na niektorého z nástupcov prešlo imanie zodpovedajúce prosperu, taktiež

¹¹ *Dôvodová správa k návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike.*

¹² Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=6921&langEID=1>.

na iné výhody zo spáchaného trestného činu, a tiež v akom rozsahu právny nástupca pokračuje v činnosti, v súvislosti s ktorou bol spáchaný trestný čin.¹³ Zároveň navrhovaná právna úprava upustila od riešenia situácie, kedy trestná zodpovednosť neprechádza na právneho nástupcu. Burda v tejto súvislosti navrhuje nasledujúcu formuláciu príslušného ustanovenia: „*Trestná zodpovednosť podľa odseku 1 neprejde na právneho nástupcu, ak je to vzhľadom na rozsah a význam právneho nástupníctva alebo vzhľadom na doterajšiu činnosť a povest' právneho nástupcu alebo vzhľadom na okolnosti právneho nástupníctva neprímerane prísne. [...] Áno, mnou navrhované riešenie poskytuje priestor pre svojvôľu i korupciu orgánov činných v trestnom konaní a súdov. To ale nie je problém navrhovanej právnej úpravy, ale problém fungovania štátu a spoločnosti vôbec.*“¹⁴

Zásada trestnej zodpovednosti právneho nástupcu v zmysle niektorých zahraničných právnych úprav, na rozdiel od navrhovanej slovenskej právnej úpravy, nevychádza z objektívneho prístupu k prechodu trestnej zodpovednosti. Subjektívna podmienka je formulovaná takým spôsobom, že trestná zodpovednosť právnickej osoby prechádza na jej právneho nástupcu iba vtedy, keď právny nástupca najneskôr v okamihu vzniku právneho nástupníctva vedel alebo vzhľadom k okolnostiam a svojim pomerom mohol vedieť, že sa právnická osoba pred vznikom právneho nástupníctva dopustila trestného činu.¹⁵ Jelínek sa domnieva, že ide nepochybne o právne zreteľnejšie a premyslenejšie riešenie, pretože jediným pozitívnym prvkom objektívneho prístupu k prechodu trestnej zodpovednosti je zjednodušenie dôkaznej situácie v trestnom konaní.¹⁶ Na druhej strane možno argumentovať tým, že preukazovanie „vedomosti“ právneho nástupcu o spáchanom trestnom čine by bolo náročným procesom, ktorý by v konečnom dôsledku viedol k neuplatňovaniu tak dôležitého trestnoprávneho inštitútu.

¹³ *Dôvodová správa k návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike.*

¹⁴ BURDA, E. Právne nástupníctvo trestnej zodpovednosti právnických osôb. In: D. ČÍČKÁNOVÁ, Z. ILLÝOVÁ, V. MIČÁTEK a O. RUŽIČKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2013* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 948 [cit. 2014-08-06]. ISBN 978-80-7160-365-8. Dostupné na: http://www.lawconference.sk/archiv/bpf_2013/sprava/files/zborniky/Session%20of%20Criminal%20Law.pdf.

¹⁵ ŠÁMAL, P., J. DĚDIČ, T. GRÍVNA, F. PŮRY a J. ŘÍHA. *Trestní odpovědnost právnických osob: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 251. ISBN 978-80-7400-116-1.

¹⁶ JELÍNEK, J. Nad českým zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob. In: J. JELÍNEK, et al. *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Balance a perspektivy*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 108-116. ISBN 978-80-87576-58-8.

Taxatívny výpočet trestných činov právnických osôb

Navrhovaná slovenská právna úprava trestnej zodpovednosti právnických osôb vychádza z vymedzenia taxatívneho výpočtu trestných činov, pri spáchaní ktorých dochádza ku vzniku trestnej zodpovednosti právnickej osoby. V tejto súvislosti nie je vytvorený žiadny nový katalóg trestných činov právnických osôb, ale hmotnoprávny základ taxatívneho výpočtu predstavuje osobitná časť Trestného zákona. V prípade, ak by návrh zákona upustil od takto nastavenej právnej konštrukcie, zákonodarca by sa vyhol nutnosti novelizovať právny predpis, ak by v budúcnosti nastala potreba modifikácie výpočtu trestných činov. Primárnym argumentom smerujúcim ku kreovaniu trestnej zodpovednosti právnických osôb pre všetky trestné činy zaradené v osobitnej časti Trestného zákona, prípadne pre trestné činy, u ktorých to povaha skutkovej podstaty pripúšťa,¹⁷ je najmä to, že orgány činné v trestnom konaní by v každom konkrétnom prípade museli skúmať, či vzhľadom na povahu spáchaného trestného činu by vôbec prichádzal do úvahy vznik trestnej zodpovednosti právnickej osoby. Avšak, ako uvádza Šámal, takto nastavená právna konštrukcia by najmä v začiatkoch svojej aplikácie prinášala komplikácie, pričom by oslabil požiadavku právnej istoty a predvídateľnosti práva.¹⁸

Ako bolo vyššie uvedené, zavádzanie pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb do slovenského právneho poriadku je významným nástrojom v boji proti ekonomickej kriminalite, a preto v zmysle pôvodného návrhu zákona boli do taxatívneho výpočtu trestných činov zaradené všetky trestné činy proti majetku, upravené v štvrtej hlave, a trestné činy hospodárske, upravené v piatej hlave Trestného zákona. Po ukončení medzirezortného pripomienkového konania došlo v tomto smere k zúženiu taxatívneho výpočtu trestných činov. Z návrhu zákona boli vypustené napríklad trestný čin krádeže podľa § 212 Trestného zákona, trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 Trestného zákona a z piatej hlavy trestný čin zneužitia účasti na hospodárskej súťaži podľa § 250 Trestného zákona. Protimonopolný úrad Slovenskej republiky v tejto súvislosti argumentoval tým, že efektívny postih právnických osôb pre trestný čin zneužitia účasti na hospodárskej súťaži by si vyžadoval prepracovaný systém kooperácie medzi správnymi

¹⁷ BOHUSLAV, L. K rozsahu kriminalizace jednání právnických osob. *Kriminalistika*. 2011, roč. 44, č. 3, s. 162. ISSN 1210-9150.

¹⁸ ŠÁMAL, P., J. DĚDIČ, T. GRIVNA, F. PŮRY a J. ŘÍHA. *Trestní odpovědnost právnických osob: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 147. ISBN 978-80-7400-116-1.

mi orgánmi a orgánmi činnými v trestnom konaní, ako aj podrobnejšie prepojenie trestnoprávnej úpravy a zákona č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov, pričom poukázal aj na zahraničnú právnu úpravu, ktorá vylučuje trestnoprávny postih právnických osôb pre tento trestný čin.¹⁹

Na základe vyhodnotenia pripomienky Republikovej únie zamestnávateľov boli z ustanovenia § 3 návrhu zákona vypustené trestný čin nadrzhovania podľa § 339 Trestného zákona, trestný čin krivého obvinenia podľa § 345 Trestného zákona a trestný čin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 Trestného zákona. Republiková únia zamestnávateľov považuje ich zaradenie do katalógu trestných činov právnických osôb za neprimerané, vzhľadom na ich charakter, motiváciu pre páchanie, a najmä vzhľadom na formuláciu obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu v osobitnej časti Trestného zákona. Z vyššie uvedených dôvodov navrhovalo niekoľko ďalších pripomienkujúcich subjektov vypustiť z príslušného ustanovenia aj trestný čin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 Trestného zákona, trestný čin prechovávanie detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení podľa § 370, trestný čin ohovárania podľa § 373 Trestného zákona či trestný čin porušenia dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy podľa § 377 Trestného zákona. Uvedená časť pripomienok však nebola akceptovaná a tieto trestné činy sú aj naďalej súčasťou taxatívneho výpočtu.²⁰

Slovenská informačná služba ako pripomienkujúci subjekt v tejto súvislosti navrhla doplnenie taxatívneho výpočtu trestných činov právnických osôb najmä o trestné činy proti republike, upravené v siedmej hlave osobitnej časti Trestného zákona. Keďže Slovenská informačná služba v rozsahu svojej pôsobnosti získava, sústreďuje a vyhodnocuje informácie o činnostiach ohrozujúcich ústavné zriadenie, územnú celistvosť a zvrchovanosť Slovenskej republiky, táto v odôvodnení svojej pripomienky uvádza, že *„informácie získané spravodajskou činnosťou Slovenskej informačnej služby nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný niektorý z vyš-*

¹⁹ Za trestné činy bude možné postihovať aj firmy. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2013-12-20 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/aktualitadetail.aspx?announcementID=1811>.

²⁰ Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=6921&langEID=1>.

še uvedených trestných činov, nie vždy poukazujú na to, že sa tohto skutku dopustila individuálne určená fyzická osoba. Nakoľko jedným z cieľov zavedenia trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb je vyhnúť sa stavu, že nikto nebude postihnutý, ak nedôjde k postihnutiu páchatel'a, najmä z dôvodu, že ho nie je možné v dôsledku štruktúr riadenia v obchodných spoločnostiach zistiť, navrhujeme medzi skutkové podstaty trestných činov právnických osôb zaradiť aj vyššie uvedené trestné činy.²¹ Na základe vyhodnotenia pripomienky predkladateľ zákona rozšíril katalóg trestných činov o trestný čin teroru podľa § 313 Trestného zákona, ktorý je zaradený v siedmej hlave osobitnej časti Trestného zákona.

Aktuálny katalóg trestných činov právnických osôb zohľadňuje tak medzinárodné záväzky Slovenskej republiky, ako aj záväzky vyplývajúce z jej členstva v Európskej únii. Nad rámec medzinárodných záväzkov je taxatívny výpočet trestných činov rozšírený o trestné činy daňové, pričom Fenyk zdôrazňuje, že fiškálne trestné činy, podobne, ako trestné činy vojenské, nemožno považovať za záležitosť, ktorá má medzinárodný rozmer, a ich objekt spravidla patrí do výlučne vnútroštátneho chráneného záujmu.²² Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona je predstavený katalóg trestných činov súčasne doplnený o tie trestné činy, u ktorých je ich páchanie prostredníctvom právnickej osoby možné s ohľadom na ich povahu a poznatky aplikačnej praxe. Zároveň priamo dôvodová správa odkazuje na skutočnosť, že vzhľadom na neustály vývoj medzinárodnej agendy možno do budúcnosti očakávať potrebu ďalšej modifikácie navrhovaného katalógu trestných činov právnických osôb.²³

Vznik trestnej zodpovednosti právnických osôb

Na základe vyhodnotenia medzirezortného pripomienkového konania došlo k prepracovaniu ustanovenia § 4 pôvodného návrhu zákona, ktoré upravuje základy trestnej zodpovednosti právnických osôb, resp. východiskový inštitút pričítateľnosti trestného činu. Navrhovaná právna úprava sa v tejto súvislosti viac približuje českej právnej úprave vzniku trest-

²¹ Vyhodnotenie pripomienky. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetailsReviewEvaluationDetail.aspx?instEID=56&matEID=6921&drCommentDocEID=349267&langEID=1&tStamp=20140124073334497>.

²² FENYK, J. a L. SMEJKAL. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 25. ISBN 978-80-7357-720-9.

²³ *Dôvodová správa k návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike*.

nej zodpovednosti právnickej osoby.²⁴ Prvým predpokladom pre vznik trestnej zodpovednosti právnickej osoby je spáchanie trestného činu a druhým predpokladom je, že protiprávny čin je spáchaný v záujme právnickej osoby, v jej mene, v rámci jej činnosti alebo prostredníctvom nej, ak konal

- a) *štatutárny orgán, člen štatutárneho orgánu alebo iná osoba, ktorá je oprávnená menom právnickej osoby alebo za právnickú osobu konať,*
- b) *ten, kto vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby, aj keď nemá iný vzťah k právnickej osobe,*
- c) *ten, kto vykonáva rozhodujúci vplyv na riadenie tejto právnickej osoby, alebo*
- d) *iný zamestnanec alebo osoba v obdobnom postavení (ďalej len „zamestnanec“) pri plnení pracovných úloh.²⁵*

Pôvodné navrhované znenie ustanovenia § 4 ods. 2 návrhu zákona upravovalo čiastočné liberačné dôvody pre zánik trestnej zodpovednosti právnickej osoby, ktoré sa vzťahovali na prípad, ak došlo ku spáchaniu trestného činu v príčinnej súvislosti s konaním osoby, ktorá je radový zamestnanec právnickej osoby. Účelom liberačných dôvodov bolo nepostihovať právnickú osobu za trestnú činnosť jej zamestnancov vykonanú v rámci činnosti právnickej osoby, ktorá je excesom daného zamestnanca. Aktuálne znenie ustanovenia § 4 ods. 2 návrhu zákona je formulované odlišne, čerpajúc inšpiráciu z formulácie ustanovení českej právnej úpravy trestnej zodpovednosti právnických osôb. Predmetné ustanovenie upravuje podmienky, za ktorých možno protiprávne konanie fyzickej osoby konajúcej v záujme alebo v mene právnickej osoby pričítať tejto právnickej osobe. Podľa § 4 ods. 2 aktuálneho znenia návrhu zákona „*právnickej osobe možno pričítať spáchanie trestného činu uvedeného v § 3, ak bol spáchaný konaním*

- a) *orgánu právnickej osoby alebo osoby uvedenej v odseku 1 písm. a),*
- b) *osoby uvedenej v odseku 1 písm. b) a c), ktorá konala v záujme právnickej osoby, alebo*
- c) *zamestnanca, ktorý konal na základe rozhodnutia, schválenia alebo pokynu orgánu právnickej osoby alebo osoby uvedenej v odseku 1 písm. a) až c), alebo preto, že orgány právnickej osoby alebo osoby uvedené v odseku 1 písm. a) až c) nesplnili zákonom uložené povinnosti*

²⁴ V Českej republike dňa 01. 01. 2012 nadobudol účinnosť zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

²⁵ § 4 ods. 1 *Návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike.*

v rámci dohľadu a kontroly nad činnosťou zamestnancov, alebo nevykonali nevyhnutné opatrenia k zamedzeniu alebo odvráteniu následkov trestného činu.“

V ustanovení § 4 ods. 3 návrhu zákona je upravený tzv. materiálny korektív vo vzťahu k trestným činom právnickej osoby spáchaným jej zamestnancami. Právnická osoba nie je za trestný čin trestne zodpovedná vtedy, ak síce spĺňa podmienky pričítateľnosti trestného činu podľa odseku 2, ale význam nesplnenia týchto dôvodov ku spáchanému trestnému činu je vzhľadom na predmet činnosti právnickej osoby, spôsob vykonania trestného činu a jeho následky a okolnosti, za ktorých bol trestný čin spáchaný, nepatrný.

Na základe vyššie uvedeného možno formulovať nasledujúce obligatórne podmienky vzniku trestnej zodpovednosti právnickej osoby, ktoré musia byť nevyhnutne naplnené kumulatívne:

- a) protiprávne konanie;
- b) konanie fyzickej osoby uvedenej v § 4 ods. 1;
- c) konanie v mene právnickej osoby, v jej záujme alebo prostredníctvom nej;
- d) ide o konanie, ktoré možno pričítať právnickej osobe podľa § 4 ods. 2 návrhu zákona;
- e) zároveň musí dôjsť k vylúčeniu aplikácie tzv. materiálneho korektívu, t.j. negatívnej podmienky, za ktorej trestná zodpovednosť právnickej osoby nevznikne podľa § 4 ods. 3 návrhu zákona.

Sankčný systém právnických osôb

Trestná zodpovednosť právnických osôb, upravená v právnych poriadkoch krajín kontinentálneho právneho systému, je budovaná na dvojakej koncepcii ich sankcionovania. Sankčný systém je založený buď na jedinej sankcii, a to v podobe peňažného trestu, resp. peňažnej pokuty, alebo na pluralite trestných sankcií.²⁶ Kým pôvodný návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike vychádzal z dualistického, a súčasne z pluralitného systému trestných sankcií, t.j. v podobe trestov a ochranného opatrenia, ktoré možno uložiť právnickej osobe, po ukončení medzirezortného pripomienkového konania predkladateľ zákona od tejto koncepcie upustil. Pôvodným zámerom predkladateľa

²⁶ JELÍNEK, J. a J. HERCZEG. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 121-122. ISBN 978-80-87576-43-4.

bola formulácia zákonnej možnosti súdu uložiť právnickej osobe ochranné opatrenie, a to súdny dohľad nad činnosťou právnickej osoby. Účel uloženého ochranného opatrenia mal smerovať k realizácii dohľadu nad činnosťou právnickej osoby v trvaní 1 až 5 rokov, ktorý by vykonával probačný alebo mediačný úradník, prípadne súdom určený splnomocnenec. Ochranné opatrenie bolo možné uložiť vo vzťahu k činnosti právnickej osoby alebo jej časti, v súvislosti s ktorou bol trestný čin spáchaný. Jeho súčasťou mohlo byť uloženie povinnosti právnickej osobe prijať nevyhnutné opatrenie na nápravu, napríklad odstránenie škodlivých následkov trestného činu. Pôvodný návrh zákona tak kreoval ďalší okruh povinností probačným a mediačným úradníkom, napriek skutočnosti, že ich nedostatočný počet je už dlhšiu dobu kritizovaný zo strany odbornej verejnosti, najmä v súvislosti s realizáciou kontroly výkonu alternatívnych trestov.²⁷

Aktuálna navrhovaná právna úprava teda od dualistickej koncepcie sankčného systému upúšťa a vychádza výhradne z taxatívneho výpočtu jednotlivých trestov, bez zákonnej možnosti súdu uložiť právnickej osobe ochranné opatrenie. Podľa § 10 návrhu zákona za spáchaný trestný čin môže súd uložiť právnickej osobe tieto tresty:

- a) trest zrušenia právnickej osoby;
- b) trest prepadnutia majetku;
- c) trest prepadnutia vecí;
- d) peňažný trest;
- e) trest zákazu činnosti;
- f) trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie;
- g) trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie;
- h) trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní;
- i) trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

Výpočet jednotlivých druhov trestov zostal oproti pôvodne predloženému návrhu zákona zachovaný, s tým rozdielom, že na základe pripomienky Úradu vlády Slovenskej republiky došlo k jeho rozšíreniu o trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie. Zmena v sankčnom systéme trestov bola odôvodnená najmä plnením záväzkov vyplývajúcich z právnych aktov Európskej únie, t.j. z Nariadenia Komisie č. 1302/2008 o centrálnej databáze vylúčených

²⁷ *Dôvodová správa k návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike.*

subjektov a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách (ďalej len „Nariadenie o rozpočtových pravidlách“), v ktorom sa uvádza, že orgány členských štátov majú prístup k informáciám uloženým v centrálnej databáze vylúčených subjektov a môžu ich zohľadniť, ak je to potrebné a na svoju zodpovednosť, pri zadávaní zákaziek súvisiacich s plnením rozpočtu. Preto Úrad vlády Slovenskej republiky v odôvodnení vznesenej pripomienky uvádza, že zavedenie vylúčenia právnickej osoby z pomoci a podpory Európskej únie je nutné z dôvodu dodržiavania zásad riadneho finančného hospodárenia, transparentnosti a nediskriminácie pri hospodárení s finančnými prostriedkami Európskej únie a zabezpečenia viditeľnosti jej činnosti v zmysle čl. 59 Nariadenia o rozpočtových pravidlách, v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia v zmysle čl. 317 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.²⁸

Viacero pripomienkujúcich subjektov smerovalo svoju kritiku k trestu zrušenia právnickej osoby v tom zmysle, že v nadnesenom význame ho možno považovať za ekvivalent trestu smrti pri trestnej zodpovednosti fyzických osôb, keďže vzhľadom na dôsledky jeho uloženia právnická osoba stráca právnu subjektivitu a je vylúčená z právneho, ako aj faktického života. Vo všeobecnosti odborná verejnosť poukazuje na disproporciu, ktorá môže nastať najmä z toho dôvodu, že trest smrti v kontinentálnom právnom systéme nie je možný, ale faktická likvidácia právnickej osoby by do úvahy prichádzala.²⁹ Zároveň bolo poukázané na skutočnosť, že zrušená právnická osoba by napríklad po výkone trestu zrušenia právnickej osoby nebola spôsobilá využiť pri svojej obrane voči právoplatnému rozhodnutiu mimoriadny opravný prostriedok, čo by viedlo k rozporu so základnými ústavnými princípmi. Podľa niektorých pripomienkujúcich subjektov „zavedenie trestu zrušenia právnickej osoby za situácie, keď fyzické osoby pendant tohto trestu nemajú, by mohlo byť vnímané ako porušenie ústavnej zásady rovnosti pred zákonom.“³⁰ Pripomienky smerujúce k vypusteniu ustanovenia o zákonnej možnosti súdu

²⁸ Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=1&matEID=6921&langEID=1>.

²⁹ JELÍNEK, J. a J. HERCZEG. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 127. ISBN 978-80-87576-43-4.

³⁰ Vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania. In: *Rokovania vlády Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-166608>.

uložiť právnickej osobe trest zrušenia právnickej osoby neboli akceptované, a to z dôvodu, že tento trest možno považovať za trest výnimočný a jeho uloženie by malo prichádzať do úvahy iba pri najzávažnejších formách trestnej činnosti, napríklad, ak sa právnická osoba stáva efektívnym článkom organizovaného zločinu. V ustanovení § 12 ods. 1 návrhu zákona predkladateľ formuluje podmienku, kedy súd obligatórne ukladá trest zrušenia právnickej osoby: „Súd uloží trest zrušenia právnickej osoby, ktorá má sídlo v Slovenskej republike, ak jej činnosť bola úplne alebo prevažne využívaná na páchanie trestnej činnosti.“ Fakultatívna možnosť súdu uložiť právnickej osobe tento druh trestu je v ustanovení § 12 ods. 2 návrhu zákona formulovaná nasledovne: „Súd môže uložiť trest zrušenia právnickej osoby aj vtedy, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin, za ktorý Trestný zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie.“

K sankčnému systému právnických osôb smerovala svoju pripomienku aj Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, a to konkrétne k ustanoveniu § 11 ods. 3 návrhu zákona. V zmysle predmetného ustanovenia nemožno popri sebe uložiť trest zrušenia právnickej osoby a trest prepadnutia majetku, trest prepadnutia majetku a peňažný trest a trest prepadnutia majetku a trest prepadnutia vecí. Pripomienkujúci subjekt navrhol vypustiť vylúčenie uloženia trestu zrušenia právnickej osoby popri treste prepadnutia majetku, keďže ustanovenie § 12 návrhu zákona nespája s trestom zrušenia právnickej osoby prepadnutie jej majetku a tento bude rozdelený podľa pravidiel pre likvidáciu, aj v prospech osôb, ktoré sa na trestnej činnosti podieľali. Niet preto dôvodu, pre ktorý by nemohli byť tieto tresty uložené popri sebe, na základe čoho bola pripomienka vyhodnotená ako akceptovaná.³¹

Záver

Pravá trestná zodpovednosť právnických osôb je v podmienkach Slovenskej republiky stále otvoreným problémom, hoci snahy o jej zavedenie existovali už v čase rekonštrukcie trestného práva, no legislatívny proces sa pre tvorbu právnej úpravy nestal úspešným. Opätovná snaha o prijatie osobitného právneho predpisu riešiaceho danú problematiku sa ku dňu 6. august 2014 nachádza v štádiu rokovania vlády Slovenskej republiky.

³¹ Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=6921&langEID=1>.

Na základe vyhodnotenia medzirezortného pripomienkového konania došlo k modifikácii tak hmotnoprávných, ako aj procesnoprávných ustanovení návrhu zákona. Vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že výsledkom úpravy hmotnoprávnej časti zákona bola najmä:

- ✚ modifikácia taxatívneho výpočtu trestných činov právnických osôb, rovnako
- ✚ došlo k prepracovaniu § 4 návrhu zákona, najmä vo vzťahu k úprave pričítateľnosti konania fyzickej osoby právnickej osobe,
- ✚ modifikácia ustanovenia § 7 návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právneho nástupcu právnickej osoby,
- ✚ a zároveň predkladateľ zákona vypustil z právnej úpravy sankčného systému právnických osôb pôvodne navrhované ochranné opatrenie – súdny dohľad nad činnosťou právnickej osoby a do taxatívneho výpočtu jednotlivých druhov trestov bol zaradený trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie.

Taktiež možno poukázať na skutočnosť, že akceptácia predloženého návrhu zákona neprebehla zo strany všetkých pripomienkujúcich subjektov. Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky uviedla, že síce rešpektuje medzinárodné záväzky Slovenskej republiky, avšak za účelom umožnenia širšej diskusie a kvalitnej prípravy legislatívy odporúča vytvoriť pracovnú skupinu, ktorej členmi budú aj zástupcovia reprezentatívnych zamestnávateľských a podnikateľských organizácií. Pripomienka v tejto súvislosti nebola akceptovaná.³²

Na záver možno konštatovať, že v priebehu legislatívneho procesu bude návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb ďalej modifikovaný. V záujme efektívnej aplikácie právneho predpisu v justičnej praxi je nutné zdôrazniť, že samotné prijatie osobitného zákona je dôležitým prvým krokom, ale zároveň nemožno opomenúť, že je potrebné oboznámiť a pripraviť všetky subjekty v aplikačnej praxi s jeho obsahom za účelom zabezpečenia aktívneho uplatňovania právneho predpisu.

Zoznam bibliografických odkazov

BOHUSLAV, L. K rozsahu kriminalizace jednání právnických osob. *Kriminalistika*. 2011, roč. 44, č. 3, s. 161-169. ISSN 1210-9150.

³² Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=6921&langEID=1>.

BURDA, E. Právne nástupníctvo trestnej zodpovednosti právnických osôb. In: D. ČIČKÁNOVÁ, Z. ILLÝOVÁ, V. MIČÁTEK a O. RUŽIČKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2013* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 943-949 [cit. 2014-08-06]. ISBN 978-80-7160-365-8. Dostupné na: http://www.lawconference.sk/archiv/bpf_2013/sprava/files/zborniky/Session%20of%20Criminal%20Law.pdf.

Dôvodová správa k návrhu zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike.

FENYK, J. a L. SMEJKAL. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-720-9.

JELÍNEK, J. a J. HERCZEG. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Leges, 2013. 256 s. ISBN 978-80-87576-43-4.

JELÍNEK, J. Nad českým zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob. In: J. JELÍNEK, et al. *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 91-116. ISBN 978-80-87576-58-8.

JELÍNEK, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. 1. vyd. Praha: Linde, 2007. 270 s. ISBN 978-80-7201-683-9.

KÖHALMI, L. The Punishability of Legal Persons in Hungarian Criminal Law. In: M. TOMÁŠEK, ed. *European Law and National Criminal Legislation: Volume 33*. 1. vyd. Beroun: IFEC, 2007, s. 241-259. ISBN 80-85889-88-9.

KURILOVSKÁ, L. Trestná zodpovednosť právnických osôb. *Justičná revue*. 2013, roč. 65, č. 10, s. 1273-1289. ISSN 1335-6461.

MENCEROVÁ, I. Zásada individuálnej trestnej zodpovednosti a trestná zodpovednosť právnických osôb. In: D. ČIČKÁNOVÁ, Z. ILLÝOVÁ, V. MIČÁTEK a O. RUŽIČKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2013* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 1016-1020 [cit. 2014-08-06]. ISBN 978-80-7160-365-8. Dostupné na: http://www.lawconference.sk/archiv/bpf_2013/sprava/files/zborniky/Session%20of%20Criminal%20Law.pdf.

- MUSIL, J. Trestní odpovědnost právnických osob – ano či ne? *Trestní právo*. 2000, roč. 5, č. 7-8, s. 2-10. ISSN 1211-2860.
- Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=6921&langEID=1>.
- Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike.*
- Predkladacia správa. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Document/PrintForm.aspx?instEID=56&matEID=6921&docEID=345319&docFormEID=13&docTypeEID=-1&format=pdf&langEID=1&tStamp=20140124073334497>.
- ŠÁMAL, P., J. DĚDIČ, T. GRĚVNA, F. PÚRY a J. ŘÍHA. *Trestní odpovědnost právnických osob: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 802 s. ISBN 978-80-7400-116-1.
- Štatistiky. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Informacie/Statistiky.aspx>.
- TURAYOVÁ, Y. Právnická osoba – nový subjekt trestnoprávnej zodpovednosti. In: D. ČIČKÁNOVÁ, Z. ILLÝOVÁ, V. MIČÁTEK a O. RUŽIČKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2013* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 1089-1093 [cit. 2014-08-06]. ISBN 978-80-7160-365-8. Dostupné na: http://www.lawconference.sk/archiv/bpf_2013/sprava/files/zborniky/Session%20of%20Criminal%20Law.pdf.
- Vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania. In: *Rokovania vlády Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-166608>.
- Vyhodnotenie pripomienky. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetailsReviewEvaluationDetail.aspx?instEID=56&matEID=6921&drCommentDocEID=349267&langEID=1&tStamp=20140124073334497>.

Za trestné činy bude možné postihovať aj firmy. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. 2013-12-20 [cit. 2014-08-06]. Dostupné na: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/aktualitadetail.aspx?announcementID=1811>.

Mgr. Andrea Gregušová

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
gregusova.a@gmail.com